

Віталій ГОЛОВА

студент

Тернопільський національний економічний університет,

Науковий керівник:

Галина ПИРІГ

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Для екологічної безпеки суспільства, охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів існує важливий інструмент у екологічній діяльності – моніторинг. Завдяки цьому інструменту громадськість, органи державної влади та ОТГ можуть оперативнo отримувати інформацію про стан навколишнього природного середовища.

Хочемо наголосити, що вітчизняні науковці не приділили достатньої уваги до вивчення теми екологічного моніторингу.

Існує небагато думок фахівців до інтерпретації визначення моніторингу довкілля та його формул. Вчений І.П. Герасимов розумів під моніторингом систему спостереження, контролю і керування станом довкілля, яка здійснюється у різних масштабах і зокрема у глобальному. На його думку, формула моніторингу виглядає так: «спостереження–контроль–керування». Герасимов запропонував наступну ієрархію моніторингу довкілля: на першому рівні - санітарно-гігієнічний моніторинг; другий рівень - природно-господарський моніторинг; третій – глобальний моніторинг. Інший науковець Ю. А. Ізраель вважає, що моніторингом правильніше називати систему спостережень, які дозволяють виділити зміни стану біосфери під впливом діяльності людини, і основна формула виглядає так: «системи – спостереження – оцінка – прогноз» [2, с. 164 – 165].

На нашу думку, екологічний моніторинг – це система спостережень, що включає в себе збір, обробку, аналіз, систематизацію інформації за навколишнім середовищем для передбачення зміни в певному ареалі. Також вважаємо, що екологічний моніторинг та моніторинг довкілля є тотожними поняттями. Залежно від впливу у науковій літературі виділяють такі види екологічного моніторингу як: санітарно-гігієнічний, природно-господарський, літомоніторинг, глобальний, геофізичний, кліматичний та супутниковий моніторинг. Відповідно до простору та часу, науковці поділяють моніторинг на локальний, регіональний та глобальний.

Використовуючи моніторинг навколишнього середовища, ми отримуємо, як результат, інформацію про стан навколишнього природного середовища, яку ще називають екологічною інформацією. Вона буває письмовою, аудіовізуальною, електронною чи іншій матеріальній формі.

Відповідно до ст. 22 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», з метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створена система державного моніторингу навколишнього природного середовища [1].

Порядок здійснення державного моніторингу навколишнього природного середовища визначається Кабінетом Міністрів України, а саме Постановою «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля» від 30 березня 1998 року, яка є досі чинною.

До суб'єктів, які забезпечують та виконують завдання моніторингу довкілля та інформаційного забезпечення, відносяться Мінекономіки, Держгеонадр, Міністерство енергетики та захисту довкілля, Державне агентство водних ресурсів, Державне агентство лісовихресурсів, Державне агентство земельних ресурсів, органи Держгеокадастру тощо.

Така система екологічного моніторингу зумовлює розподілення функції між її суб'єктами, що складаються у підсистему. Кожний такий суб'єкт має свою організаційно-структурну, фінансові бази [3, с. 154].

Досліджуючи дану тему можна зробити висновок, що моніторинг – це один з найважливіших інструментів екології для аналітичної, систематичної діяльності. Завдяки йому можна встановити певну інформацію про навколишнє природне середовище, і у разі негативних даних вчиняти відповіді дії, щоб попередити гірші наслідки, як для людства так і для природи.

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII / Відомості Верховної Ради України 1991. № 41. ст. 546
2. Погребенник В., Мельник М., Бойчук М. Екологічний моніторинг: концепції, принципи, системи / Вимірювальна техніка та метрологія, Львів. 2005. № 65. С. 164 – 171.
3. Скакальський О. М. Екологічний моніторингу системі природоохоронної діяльності регіональної влади / Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. № 4. С. 152 – 163.